

LIBRIS

We know
books

*Icoana făcătoare de minuni a
Sfântului Ioan din Mănăstirea Rila*

Sfântul IOAN DIN RILA Făcătorul de minuni

Viata, testamentul, minunile, acatistul

ediția a doua, revizuită

Traducere din limba bulgară
Gheorghiță Ciocoi și Petre-Valentin Lică

editura
Σοφία

București

necazurile lor, în zilele vieții tale pe pământ, căci știm mulțimea de semne ale milostivirii tale pe care o ai arătat credincioșilor ortodocși, chiar și după a ta adormire. Auzi-ne acum și pe noi, cei ce suntem cuprinși de mari necazuri, care ne asupresc în zilele acestea pline de încercări, când diavolul, prin cursele sale viclene, caută să piardă Sfânta Biserică, să ne lipsească de mântuirea veșnică și de bunurile vieții vremelnice. Roagă pe Domnul Iisus Hristos să ne dăruiască iertare de păcate și, cu osebire, iertare pentru păcatul neascultării de maica noastră – Biserica. Dăruiește-ne zdrobirea inimii, ca să pășim cu umilință către Sfânta Taină a Pocăinței și să nu ne fie osândă împărțășirea cu Trupul și Sângele lui Hristos, ci spre sănătate și mântuire. Izgonește de la noi duhul urii și ne dăruiește duhul dragostei și al păcii, spre unirea frățească a tuturor oamenilor. Unește-ne pe noi toți cu dragostea pentru Hristos și Biserica Sa Ortodoxă, ca, păzind voința Sa cea mântuitoare, să fim fii adevărați ai lui Dumnezeu. Călăuzește-ne pe noi în toate zilele vieții noastre, ca să păzim, cu harul Sfântului Duh, credința curată și să săvârșim voia Domnului până la moarte. Iar în clipa morții, vino să ne înfățișezi sufletele înaintea tronului Dumnezeiescului Judecător și să-I spui: „Iată, eu și pruncii pe care mi i-ai încredințat!”, ca, prin mijlocirea ta, să fim izbăviți de chinurile cele veșnice și să moștenim fericirea cea negrăită a Împărăției cerești a lui Hristos, împreună cu tine și cu toți sfinții, în vecii vecilor. Amin!

Cuprins

Cuvânt-înainte	5
Viața anonimă a Sfântului Ioan din Rila.....	9
Viața Sfântului Ioan din Rila.....	21
Testamentul Sfântului Ioan din Rila	40
Istoria strămutării sfințelor moaște ale Preacuviosului Ioan din Cetatea Târnovo în Mănăstirea sa, Rila.....	49
Tropar	60
Minunile Sfântului Ioan din Rila	61
Acatistul Sfântului Ioan din Rila	239
Rugăciune către Preacuviosul și de Dumnezeu Purtătorul părintele nostru Ioan	253

ce diferite, atât în pustie, cât și în lume, în mănăstiri, dar și în mijlocul grijilor familiei. Viața și învățăturile sfinților, indiferent de națiunea în sânul căreia s-au născut, constituie punerea în lucrare a Evangheliei. Ajunși la desăvârșire prin credință și viață virtuoaasă, ei ne unesc și pe noi, următorii și cinstitorii lor, cu Cel pe deplin desăvârșit – cu Dumnezeu.

Urmându-le lor, ne facem următori Mântuitorului Iisus Hristos, după sfatul Sfântului Apostol Pavel: „Deci vă rog să-mi fiți mie următori, precum și eu lui Hristos” (*I Corintheni* 4, 16).

Tuturor cititorilor le doresc ca Dumnezeu să binecuvânteze interesul lor în cele ale credinței și ale sfințeniei, spre folosul și desăvârșirea lor duhovnicească.

*Preot Prot. PETĂR TOTEV,
București, 2003*

Viața anonimă a Sfântului Ioan din Rila

În această lună – octombrie, ziua a nouăsprezecea¹ – istorisirea vieții preacuviosului părintelui nostru Ioan, cel ce s-a nevoit în pustia Rilei, și a strămutării sfințelor sale moaște

I. Fost-a acest părinte un om trăitor după duh, binecredincios și iubitor de Hristos, temător de Dumnezeu – slujindu-I Lui cu frică și cutremur.

El niciodată nu înceta a vărsa lacrimi, amintindu-și proceștile cuvinte rostite prin gura lui David: „Spăla-voi în fiecare noapte patul meu, cu lacrimile mele așternutul meu voi uda” (*Psalmi* 6, 6). Și, viețuind astfel, în mare evlavie, s-a hotărât să părăsească lumea. Preacuviosul Ioan era păstor, neavând nimic altceva în afară de un frate și un bou. Deci, gândind el să meargă în pustie, a luat împreună cu el boul și a pornit la drum. Și, fără ca cineva să știe, a plecat astfel din locul său de baștină.

¹ Sfântul Ioan din Rila are următoarele date de prăznuire: 18 august – ziua adormirii sale, 19 octombrie – aflarea moaștelor, 1 iulie – readucerea moaștelor sale la Rila. În unele minuni din cuprinsul acestei cărți, menționarea unor date diferite de pomenire a Sfântului Ioan se datorează fie faptului că minunile respective s-au petrecut fie înainte ca Biserica Ortodoxă Bulgară să adopte, în 1916, calendarul gregorian, care diferă cu 13 zile de cel iulian, folosit până atunci, fie la scurtă vreme după adoptarea calendarului nou, astfel că persoanele care relatează încă mai folosesc datele vechi. (*n. red.*)

Atunci, vrăjmașul diavol, care urăște tot binele, a intrat în inima fratelui său, care a vrut să-l întoarcă din cale, împreună cu alți oameni. Deci, l-au ajuns din urmă în câmpia zisă Mărdișta, sub stejarul cel de demult și, din îndemnul diavolului, au început să-l întoarcă de pe calea lui Dumnezeu. Și pentru aceasta, el le-a făcut o mare rugămintă, în numele lui Dumnezeu, cerând doar clopoțelul pe care-l purta boul, ca semn al lumii și ca aducere-aminte – ca să se știe cu ce a ieșit din lume Sfântul Părinte Ioan. Iar boul i l-au luat. Și cu sfințele lui mâini a legat Sfântul Părinte boul sub stejarul zis „cel de demult”. Iar din acea vreme până astăzi, se numește acel stejar „stejarul Sfântului Părinte Ioan”. Și până în zilele noastre se cunoaște urma legăturii în jurul stejarului – ca pecete rămasă de la Sfântul Părinte.

Așadar, întorcându-și de la ei sfânta lui față, s-a îndreptat către pustia Rilei și, uitându-se înapoi, nici nu i-a binecuvântat, nici nu i-a blestemat, ci numai le-a făcut un semn, spunând: „Rămâneți cu râsul și batjocura voastră!”

II. Apoi a pornit spre pustia Rilei și, ajungând în locul numit Goleț, a petrecut acolo șapte luni. Iar fratelui său din nou i s-a făcut atunci dor de el și a plecat să-l caute. Deci, mergând, l-a găsit în acest loc. Iar când l-a văzut Sfântul Părinte că vine spre el, s-a întristat și s-a rugat lui Dumnezeu astfel: „Dumnezeule, Părinte, Cerescule Atotțiitorule, temelia tuturor lucrurilor, Dumnezeire de neînchipuit, Fiule al lui Dumnezeu și Unule-Născut, Iisuse Hristoase, Cel Ce Te-ai întrupat pentru noi, căci chipul Tău purtăm, asemenea Mângâietorule și Duhule, Care de la Tatăl porcezi, Mângâietorule bun, fii întotdeauna cu mine și nu trece cu vederea lacrimile mele, căci Ție mă rog în toată vremea. Doamne Iisuse Hristoase, Împărate al cerului și al pământului, nu sunt vrednic să spun acestea, însă nădăjduiesc în marea Ta

milă, căci Tu ai spus: «Cereți și vi se va da; căutați și veți afla; bateți și vi se va deschide» (*Matei 7, 7*). Astfel, nădăjduind în aceste cuvinte, îndrăznesc să-mi deschid gura mea, căci nu am alt Mângâietor și nici cui să-i spun durerea mea – nici tată, nici mamă. Tu știi viața mea încă dinainte de a mă naște, Tu ești Făcătorul meu, Tu ești mângâietorul meu, apărătorul și învățătorul meu Tu ești. Tu ești credința mea și întărirea mea ești Tu. Tu ești alinarea mea și bucuria mea ești Tu. Tu ești pázitorul meu și ajutătorul meu ești Tu. Tu ești Făcătorul tuturor celor văzute și nevăzute, știute și neștiute. Tu ești Părintele meu, iar eu, păcătosul, mă rog Ție, Doamne, și nu am pe nimeni în ajutor, ci doar îmi întorc fața către Tine, singurul Dumnezeu, și numai în Tine mă laud și în Tine îmi găsesc mângâierea. Singur sunt în această pustie și nu am cu mine decât acest toiag.”

Atunci a venit glas din cer grăindu-i: „Bucură-te, luminătorule al acestui munte pustiu înzăpezit! Bucură-te, cel ales lucefăr strălucitor! Bucură-te, soare strălucitor peste pustia Rilei! Bucură-te, cel ce viețuiești în această pustie ca un înger în trup! Ridică-te acum, ia-ți toiagul tău și mergi în locul de sub munte, pregătit ție, unde vei afla o peșteră!”

III. Și, pornind la drum, a aflat peștera și s-a sălășluit în ea. Acolo nu pătrundea nici soarele și nu sufla nici vântul. Ci numai un înger venea la el, aducându-i mană de la Dumnezeu, în chip de măceșe. Astfel a petrecut el acolo, rugându-se lui Dumnezeu ziua și noaptea, fără odihnă, și niciodată nu se oprea din lacrimi când se ruga Domnului său.

Și, venind vrăjmașul înșelător, îi spunea părute cuvinte îngerești, voind să-l izgonească din acest sfânt loc. Dar nu a putut să-l clintească cu nimic. Nepotul Sfântului Părinte era cu el. A mers atunci vrăjmașul diavol și înșelător la fratele Sfântului Părinte, îndemnându-l cu astfel de cuvinte: „Am

aflat pe fratele tău și pe fiul tău împreună cu el, în pustie, unde soarele nu se arată, nici vântul nu suflă, ci sunt numai fiare. Iar fiul tău va fi sfâșiat de fiare.” Când a auzit fratele sfântului aceste cuvinte ale vrăjmașului, s-a mâniat și a pornit, cuprins de mânie, din îndemnul diavolului, ca să-l alunge din pustie. Pentru că nu știa unde să-l caute, înșelătorul diavol i-a spus: „Te voi conduce până în acel loc unde trăiește fratele tău, dar copilul tău de acum a fost deja mâncat de fiare”. Auzind aceste cuvinte, fratele sfântului s-a mâhnit pentru copilul său și i-a spus diavolului: „Prietene, du-mă în acel loc și eu voi face ceea ce dorești.” Și, pornind diavolul înaintea lui, au ajuns amândoi la locul unde pustrnicea Sfântul Părinte Ioan. Iar când l-a văzut, părintele s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Dumnezeule Atotțiitorule, Putere neînfrântă, ajutor în nevoi ca și în bucurie, Păstorule, iubitorule de oameni și milostive Părinte, nădejdea celor fără de nădejde, Ajutătorule al celor ce se roagă Ție, Sprijinatorule al celor ce îndrăznesc la Tine, Mângâietorule al sărmanilor, auzi-mă, Doamne, fie-Ți milă de mine și mă mântuiește dimpreună cu toți cei care Ți-au plăcut Ție! Cu adevărat, Doamne, nu mă lăsa să fiu bucurie acestui vrăjmaș!” Și pe când se ruga el astfel, a venit fratele său, învățat de diavol, spunându-i cuvinte diavolești, dorind astfel să-l înșele și să-l scoată de pe calea lui Dumnezeu, ca să-l îndepărteze de chipul îngeresc. Sfântul Părinte Ioan, înțelegând că acestea nu sunt cuvintele fratelui său, ci sunt cuvintele înșelătorului diavol, care nu dorește binele, ci răul, a privit către cer, zicând: „Doamne Iisuse Hrisoase, nu mă îndepărta de la fața Ta și nu mă părăsi în vremea ispitirii mele, ci mă izbăvește de dușmanul meu, precum ai izbăvit pe Daniel din gura leilor, pe Tecla de foc, pe Ana-

nia, Azaria și Misail din cuptorul cel de foc. Mântuiește-mă, Doamne, de acest urător de oameni, ca să străbat această viață trecătoare, și mă îndreaptă către pașnic liman, precum ai mers înaintea lui Israel, care a trecut prin mare ca pe uscat, însă pe vrăjmașii săi, marea i-a înghițit de vii. Așa, Doamne, tinde mila Ta spre mine și fă să piară acest ucigaș, care s-a ridicat asupra mea, și rușinează pe vrăjmașul meu, care se luptă cu mine. Pentru că Tu, Doamne, cunoști deșertăciunea omenească. Fii mie ajutor și fă să piară asupritorii mei, care se ridică împotriva mea și care nu cunosc poruncile Tale. Fă-i părtași chinurilor iadului și viermilor celor neadormiți, să le fie sălaș focul cel veșnic și să se învrednicească de veșnicele munci, «unde viermele nu doarme și focul nu se stinge» (cf. *Marcu 9, 44*). Iar robului tău, Doamne, dă-i întărire, îndrăzneală și ajutor ca să meargă pe căile Tale și să-Ți slujească în vecii vecilor!” Diavolul, auzind că Sfântul Părinte Ioan zice „Amin!”, s-a înfricoșat și a alergat la locul său, iar fratele a rămas. Și, înțelegând fratele puterea Sfântului Părinte, nu mai îndrăzne să zică ceva, pentru că rămăsese singur, căci vrăjmașul, care-l învățase cuvintele cele rele, voidnd prin aceasta să-l abată de la calea cea dumnezeiască, fugise. Iar fratele, apropiindu-se, îl ruga cu mare jale și multe lacrimi să-i slobozească fiul. Sfântul Părinte l-a slobozit, iar acela a plecat împreună cu tatăl său. Dar copilul era plin de credință. Și astfel, știindu-l evlavios, Părintele Ioan s-a rugat lui Dumnezeu, zicând: „Doamne, să nu pierzi sufletul acestui drept și cu cei păcătoși să nu-l scrii!” Și a auzit Domnul rugăciunea Sfântului Ioan. Și în același ceas, la poruncă, un șarpe a mușcat copilul, care se întorcea pe drum împreună cu tatăl său. Tatăl s-a întors și i-a povestit Sfântului Părinte Ioan cele petrecute. Sfântul Părinte a ascultat cele despre copil și a preaslăvit pe Dumnezeu, zicând: „Doamne, primește su-

fletul acestui drept la odihnă, alături de Avraam, Isaac și Iacov!” Iar în ceasul acela, sufletul a ieșit din copil.

Tatăl lui l-a luat și l-a dus din acel loc. Sfântul Ioan a poruncit să-l ducă pe copil în locul numit Osenovo. Iar tatăl lui l-a îngropat și a plecat de acolo. Sfântul Ioan mergea în acel loc pentru acest suflet drept. Și a făcut aici sălaș de nevoieță, iar pe șarpe l-a prefăcut în stană de piatră, ca să se cunoască puterea rugăciunii Sfântului Ioan. Și, venind, oamenii luau din ea pentru tămăduire de orice boală. Și a petrecut Sfântul Ioan în această peșteră trei ani și șase luni, fără să se arate.

IV. Și ieșind afară, a găsit o stâncă înaltă de 40 de stânjeni² și lată cât un scut mai mare. Și s-a cățărat pe această stâncă, petrecând pe ea șapte ani și patru luni. Nu se odihnea nici ziua, nici noaptea, bătându-și pieptul, plecându-și genunchii, vărsând lacrimi și omorându-și trupul cu postul și privegherea, prin geruri și vijelii, răbdând arșița și grindina, ori ploile – postind și priveghind ziua și noaptea. Îngerul Domnului urca la cer, înaintea lui Dumnezeu, nevoițele și răbdarea sa. Și, cunoscând Dumnezeu răbdarea sfântului, îngerul venea la el, aducându-i mană. Începătorul răutății a cunoscut că rugăciunea sfântului a fost primită la Dumnezeu și, mâniindu-se, a luat cu sine mulți alți diavoli, formând o ceată, și a mers la locul unde ședea pe stâncă Sfântul Ioan, rugându-se lui Dumnezeu. Ei au venit pe neașteptate, cu mare urgisire, socotind să-l îngrozească și dorind să-l alunge pe sfânt din acel loc. Dar n-au putut să-i facă nimic, pentru că îngerul lui Dumnezeu îl păzea și îl întărea. Și a fugit atunci diavolul, iar Sfântul Ioan se nevoia pe stâncă, rugându-se lui Dumnezeu multe zile și nopți, neîncetând a vărsa lacrimi. Diavolii, văzând nevoița lui, l-au aruncat de pe stâncă a cărei înălțime era de patruzeci de stânjeni. Cu toate că prin acel loc era o

potecuță, sfântul n-a voit să ocolească, și pe unde îl arunca seră jos, prin același loc s-a cățărat înapoi, iar stâncă de unde îl aruncaseră și pe care se nevoia sfântul era înaltă și povârnită; însă el primea toate acestea cu bucurie. Până în ziua de astăzi se cunosc urmele pașilor săi pe stâncă și sângele prelins din răni.

Și, smerindu-se, sfântul a privit către cer și a zis: „Doamne Atotțiitorule, nu mă părăsi, ci-mi fii mie ajutor împotriva acestor vrăjmași, izbăvește-mă și mă ajută să trec această viață scurtă și nu pomeni greșelile mele pe care le-am făcut cu cuvântul ori cu lucrul ori cu gândul, cu voie sau fără de voie, ci, ca un Dumnezeu milosârd, fii mie în ajutor, ca să nu zică nelegiuitul: unde este Dumnezeuul său? De aceea, Doamne, grăbește și mă izbăvește de acest vrăjmaș, ca să se preamărească numele Tău în veci.” Iar când Sfântul Părinte a zis „Amin!”, în ceasul acela îngerul a bătut toaca de piatră și clopoțelul a sunat deasupra gropii în care se afla Sfântul Părinte, pustia s-a cutremurat și s-a tulburat ca un iezor, iar munții au răsunit ca un clopot.

Și când a auzit diavolul zicându-se „Amin!”, precum și toaca și clopoțelul, a fugit în locul care îi fusese pregătit, unde nu este lumină, ci întuneric veșnic. Și îndată a venit un înger din cer, de la Dumnezeu și i-a spus sfântului: „Îmbărbătează-te și întărește-te, preaiubitul meu! Eu întotdeauna sunt cu tine! Nu te înfricoșa, ci bucură-te, următorule al Prorocului și Înainte-mergătorului, căci și el a trăit în pustie și a iubit-o pe aceasta. El s-a născut din cea stearpă, iar tu din cea roditoare. Bucură-te, luceafărul Meu strălucitor în acest munte pustiu! Bucură-te, soarele Meu strălucitor în pustia Rilei! Bucurați-vă și voi, munți care ați primit pe luminătorul pustiei! Bucurați-vă, toate neamurile pământului, închinându-vă moaștelor pustnicului Ioan! Bucură-te și tu, pustie, căci ai

²Unitate de măsură echivalentă cu aproximativ doi metri (*n. tr.*).

primit pe luminătorul și vorbitorul cel împreună cu Mine, în trup, asemenea îngerilor, înger pământesc și om ceresc.

V. Atunci a venit la el Sfântul Ioan Teologul și, mângâindu-l cu dragostea cu care își înfașă o maică odrasla sa, l-a sărutat și i-a zis: „Bucură-te, plăcutule al lui Dumnezeu, că s-a pregătit ție cununa slavei, pe care ai câștigat-o și care a înflorit în această pustie! Ridică-te, ia-ți toiagul și mergi în locul de mai înainte, unde ai primit chipul monahicesc, și lasă-ți acolo toiagul tău, ce îți va fi semn spre pomenirea ta, căci așa și s-a poruncit de la Dumnezeu.” Și, sculându-se, pustnicul Ioan a mers în locul unde primise schima, sub muntele al cărui nume este Ruen, în locul numit Scrino.

Și, mergând acolo, nimeni nu l-a văzut cum a venit și cum a plecat. După porunca lui Dumnezeu, și-a lăsat toiagul ca semn pentru lume și ca pomenire. Apoi, ridicându-se, a mers la Pernik, aflat în apropierea râului zis Struma, un loc stâncos, și acolo și-a făcut sălaș de liniștire, iar de acolo a mers în Muntele Vitoșa, făcându-și locaș de liniștire și aici. Și, venind la el îngerul Domnului, i-a spus: „Bucură-te, slujitorule al lui Dumnezeu și împreună-vorbitorule cu îngerii! Împlinește ceea ce ți s-a poruncit: ridică-te de aici și mergi la locul pregătit ție în pustia Rilei!” Și, ridicându-se după porunca îngerului, a mers în pustia Rilei, unde cu sfințele lui mâini și-a pregătit locul de îngropăciune.

VI. Pe atunci, țarul Petăr se afla în orașul Sredeț, iar zvonul despre sfântul se răspândise pretutindeni. Auzind despre Sfântul Părinte, țarul a ales nouă vânători, poruncindu-le să meargă să vâneze în pustia Rilei. Și, poruncindu-le, le-a spus: „Să nu vă întoarceți la mine până când nu veți afla locul unde se află Sfântul Părinte, ca să merg și eu să iau binecuvântare.”

Și, plecând vânătorii, așa cum le poruncise țarul, au căutat locul de nevoie al sfântului, dar nu l-au găsit. Petrecând multe zile în acea pustie – nici n-au găsit sălașul sfântului, nici vânat n-au prins. Întristați fiind, nu puteau să se întoarcă la țar, pentru că nu își împliniseră nici una din sarcinile încredințate lor, și nici nu mâncaseră de multe zile. Chemând numele sfântului, l-au rugat, zicând: „Sfinte părinte Ioan, arată-ni-te, ca să nu ne piardă țarul!” Și sfântului i s-a făcut milă de ei, căci cunoștea hotărârea și gândul țarului.

Într-o clipită, aceia au găsit o cărăruie și, pornind pe ea, l-au slăvit pe Dumnezeu, aflându-l pe sfânt. Văzându-i, Sfântul Părinte i-a întrebat: „Copiii mei, pentru ce ați venit? Au doară până acum nimic nu ați mâncat?” Căci știa că trecuseră cinci zile de când nu mâncaseră. Atunci ei au mărturisit tot adevărul. La ceasul acela, îngerul îi aducea sfântului hrană din cer, în chip de măceșe. După porunca lui Dumnezeu, ea s-a prefăcut în prescură și le-a dat lor mană sfântă ca să mănânce. Iar unul dintre ei era stăpânit de patima lăcomiei pântecelui și, văzând prescura, cugeta în inimă astfel: „Ce vom face aici nouă bărbați doar cu câte o prescură așa mică?” Cunoscând gândul lui, Sfântul Părinte Ioan a ridicat rugăciune către Dumnezeu în inima lui, spunând: „Doamne, Care ai săturat cinci mii de bărbați cu cinci pâini (cf. *Marcu* 8, 4-9), arată-Ți și aici puterea și binecuvântează această masă!” Și au mâncat toți și s-au săturat și a rămas jumătate din ele. Iar unul dintre ei fusese bolnav și, de cum a mâncat, îndată s-a însănătoșit, după cum spune Sfânta Scriptură: „Pâine îngerească a mâncat omul” (*Psalmi* 77, 29). Atunci, acești bărbați, după ce-au mâncat, au preaslăvit pe Dumnezeu și s-au întors cu bucurie la țar. Și au povestit acestuia cu de-amănuntul cum îl văzuseră pe sfânt. Auzind țarul Petăr, a dat slavă lui Dumnezeu.

VII. Și, luând cu sine mulțime de oameni și oștirea sa, a plecat să se închine Sfântului Părinte. Ajungând la râul numit Rila, i-au spus lui: „În locul de unde izvorăște acest râu e un semn pe calea ce duce la sfântul părinte.” Și, apucând în susul apei, au ajuns la stânca numită Stog. Dar nu au putut să meargă mai departe, pentru că locul era îngust și povârnit. Ajungând la Muntele Knișava, îi arătară de aici stânca unde se nevoia Sfântul Părinte. Și, voind țarul să se apropie, nu a putut, din pricina locului neprimitor. Atunci, îndată a trimis doi slujitori, cărora le-a spus: „Mergeți și spuneți Sfântului Părinte: Părinte, am venit să vedem cinstita ta față, dacă este cu putință.”

Dar Sfântul Părinte le-a răspuns: „Mergeți și spuneți-i: Alesule și măritule țar, totul este cu putință la Dumnezeu, însă nu și la oameni. Dacă voiești să mă vezi, așază-ți cortul tău pe un pisc, iar eu voi aprinde un foc, ca, văzând tu fumul, eu să văd cortul tău, căci astfel ne este rânduit să ne vedem.” Și a făcut Sfântul Părinte un foc al cărui fum se înălța ca un stâlp la cer. Așa, țarul Petăr vedea semnul sfântului, iar precuviosul căuta către cortul țarului. Amândoi au preaslăvit pe Dumnezeu și s-au închinat unul altuia.

Atunci, țarul Petăr, umplând potirul său cu aur, i l-a trimis, zicându-i: „Primește aceasta din partea stăpânirii mele, ca să ai la îndemână în cele de trebuință.” Sfântul Părinte a luat potirul, iar aurul i l-a trimis înapoi, spunând slujitorilor trimiși de țar: „Mergeți și spuneți țarului: Astfel îți grăiește fratele tău: «Iubite frate, nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu, după cum este scris în Evanghelie (cf. *Matei* 4, 4). Eu, frate, nu am nici oștire de care să mă îngrijesc și nici nu am trebuință de ceva. Pentru aceasta, ia aurul tu, căci ție îți este de mult folos. Iar eu voi păstra potirul ce mi l-ai trimis, spre a ta pomenire și ca un semn al lumii.»”

Și i-a înapoiat aurul, iar potirul l-a oprit, spunându-le slujitorilor: „Spuneți țarului: «Cu iuțeală ridică-te din locul acesta, căci este povârnos, dacă nu vrei să pieri tu și toți cei care sunt cu tine.»” Auzind aceste cuvinte ale Sfântului Părinte, țarul s-a ridicat îndată și a pornit la drum, iar de atunci, acel loc s-a numit până în zilele noastre „Piscul Țarului”.

VIII. Și a venit Sfântul Ioan Teologul la Sfântul Ioan din Rila, zicându-i: „Trimis sunt de Dumnezeu să te fericesc: Bucură-te, preaiubitul Meu și dumnezeiescule slujitor, căci ți s-a pregătit ție cunună!” Și în clipa aceea, a zburat o albină albă și a intrat în gura lui. Și într-o clipită a început să se înalțe sufletul sfântului în văzduh, așa cum vulturul și porumbelul cu pieptul aurit zboară peste munți. Văzând aceasta, Sfântul Ioan Teologul a plecat, iar precuviosul pustnic Ioan a adormit în locul pregătit lui de Domnul, în a optsprezecea zi a lunii august.

IX. Iar trupul sfântului a rămas fără ca cineva să știe de el. Numai îngerul Domnului îi slujea. Trecând multe zile, țarul Petăr a trimis din nou să afle vești despre Sfântul Părinte. Și au plecat iarăși la drum să-l caute, dar nu l-au aflat. Întorcându-se la țar, trimișii i-au spus: „Nu l-am găsit.” Țarul mult s-a întristat și, rugându-se lui Dumnezeu, a spus: „Cu adevărat, n-am fost vrednic să-l văd pe sfânt.” Și, trecând mulți ani, a trimis țarul din nou vânători în acel sfânt loc să vâneze. Iar acolo, în pustia aceea, nu se găsea nici țipenie de om, ci numai fiare, care mergeau la mormântul sfântului și se tămăduiau de bolile lor: cea oarbă vedea, iar cea șchioapă, mergând la mormântul sfântului, se tămăduia. Pe când se aflau la vânătoare, au găsit o fiară fără vedere și au mers pe urmele ei, până la locul unde se afla sfântul. Au văzut aici multe fiare, care nu se îndepărtau de locul acela, așteptând să primeas-

că milă de la sfântul. Vânătorii s-au bucurat că vor prinde mult vânat. Atunci, aceste fiare, văzând chip omenesc, s-au înspăimântat. Iar clopoțelul a sunat și toaca a bătut și mare teamă i-a cuprins pe vânători, încât cugetau să fugă. Dar, văzând o candelă aprinsă, s-au apropiat și au văzut trupul sfântului, și au dat slavă lui Dumnezeu. Atunci au lăsat vânatul și s-au întors la țară, vestindu-i cele despre sfântul. Auzind, țarul s-a bucurat foarte că au aflat pe sfântul și îndată i s-a arătat în somn îngerul Domnului, spunându-i să caute trupul Sfântului Părinte, căci e poruncit de sus să fie adus în orașul Sredeț.

X. Și s-a adunat lumea să meargă să aducă trupul Sfântului Părinte. Și, mergând, nu au putut să ridice trupul acestuia. Atunci au fost cuprinși de mare tristețe și au început să se roage lui Dumnezeu. Și s-a auzit către sfântul glas din cer: „Preaiubitul Meu, săvârșește acum ceea ce ți s-a poruncit ție!” Și îndată trupul sfântului a putut fi ridicat. Oamenii au început atunci să strige cu mare glas: „Doamne, miluiește!” Și au pornit spre locul dorit, iar trupul sfântului a mers după porunca Domnului. Și l-au adus în cetatea Sredeț. Și, făcându-i-se lui raclă, i s-a înălțat și biserică. Acolo au așezat sfințele moaște ale preacuviosului pustnic Ioan din Rila. Și tot bolnavul care mergea la el primea vindecare.

Astfel sunt minunile săvârșite de slăvitul și preacuviosul părintele nostru Ioan, pustnicul, cu darul dat lui de Domnul nostru Iisus Hristos. Să ne fie de ajutor nouă, celor ce ascultăm, citim și scriem (viața lui), ca să aflăm milă și iertare de greșelile noastre în ziua Înfricoșatei Judecăți, cu harul și cu iubirea de oameni a Domnului nostru Iisus Hristos, Căruia se cuvine slava, cinstea și închinăciunea, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

Viața Sfântului Ioan din Rila³

Pe drept cuvânt am putea fi socotiți nevrednici dacă am trece sub tăcere viața Fericitului Ioan și dacă nu am înfățișa râvnitorilor iubitori de virtuți chipul său de întemeietor întru ale pustniciei. Căci viața lui ar putea nu numai să ridice la o slavă asemănătoare pe aceia care ar urma pașii acestui mare stareț împodobit cu multe nevoințe, ci și să încununeze cu izbândă pe cei ce într-un chip anume îi urmează pilda și să le aducă mare folos celor ce o vor citi. Având-o în minte, ca de o scânteie duhovnicească vor fi îndemnați, cu vremea, să o urmeze.

Astfel, am încercat să istorisim într-un chip plăcut ceea ce s-a scris despre Sfântul Ioan, fiind încredințați că istorisirea părinților înveselește sufletele iubitoare de Dumnezeu și le călăuzește spre o râvnă și mai mare. Și punând început bun istorisirii noastre, chemăm harul pe care sfântul l-a primit din belșug de la Dumnezeu, spre a nu greși din necunoaștere, lipsind în felul acesta pe cititor de folos duhovnicesc.

Părinții Fericitului Ioan erau oameni foarte evlavioși, bulgari de neam, născuți și crescuți în satul Scrino, în împrejurimile orașului Sredeț (Sofia). Trăind ei întru nevoință și evlavie și făcând multe milostenii în satul acesta, au avut doi fii, dintre care unul a fost Fericitul Ioan. Primind o bună

³ Această viață a Sfântului Ioan din Rila a fost scrisă de Sfântul Patriarh Eftimie de Târnovo și prelucrată apoi și completată cu însemnări din alte scrieri ale vieții sfântului de către Episcopul Partenie (*n. tr.*).

educație, le era supus întru toate părinților săi și, dându-le cinstirea cuvenită, petrecea neîncetat în frica lui Dumnezeu, nu se depărta de biserică și asculta cu atenție dumnezeieștile cuvinte, făcându-se bineplăcut lui Dumnezeu prin post și rugăciune. Sfântul era cu totul cuprins de dragostea față de Dumnezeu, iar sufletul lui tânjea după Domnul ca un serafim și făcea rod însutit (cf. *Matei* 13, 8) ca un copac sădit la izvoarele apelor (cf. *Psalmi* 1, 3).

După o vreme, răposând părinții săi, unii oameni pizmași și trândavi în săvârșirea binelui s-au pornit să-l asuprească, numindu-l netrebnic pentru lumea aceasta. Mâhnit, el a luat o bună hotărâre: și-a împărțit averea săracilor, dând Cezarului cele ale Cezarului, pentru a putea dărui fără nici o opreliște lui Dumnezeu cele ale lui Dumnezeu (cf. *Matei* 22, 21). Iar Dumnezeu, Care a zis să „strălucească, din întuneric, lumina” (*II Corinteni* 4, 6) și Care odinioară i-a poruncit lui Avraam să iasă din pământul său și al neamului său și să intre în pământul pe care i-l va arăta El (cf. *Facerea* 12, 1), i s-a arătat și lui în vis, spunându-i tot aceleași cuvinte și arătându-i locul unde va putea să se facă bineplăcut Lui. Trezindu-se și cugetând la însemnătatea vedeniei, s-a aprins de râvnă precum cerbul după izvoarele apelor (cf. *Psalmi* 41, 1), s-a înarmat ca un nou David împotriva unui Goliat duhovnicesc (cf. *I Regi* 17, 40), a luat ca și acesta trei pietre – credința, nădejdea și dragostea –, a îmbrăcat platoșa dreptății, și-a acoperit capul cu acoperământul dumnezeiesc ca și cu un coif al mântuirii (cf. *Efesenii* 6, 14-17) și a intrat într-una din mănăstirile din apropiere, odată cu părul tăindu-și patimile și poftele (cf. *Galateni* 5, 24). După ce a rămas un timp pentru a deprinde lucrarea nevoinței, s-a lepădat de cele lumești, lăsându-le lumii și stăpânitorului acesteia (cf. *Ioan* 12, 31; 14, 30; 16, 11), fără a lua altceva pentru

sine decât numai un veșmânt din piele, și a venit în muntele care îi fusese înfățișat în vedenie. Și-a înălțat o mică colibă din ramuri și trăia în ea, smerindu-și trupul prin post și priveghere, cântând împreună cu Prorocul David: „Iată m-aș îndepărta fugind și m-aș sălășlui în pustiu. Așteptat-am pe Dumnezeu, Cel Ce mă mântuiește de pușnătatea sufletului și de vifor” (*Psalmi* 54, 8-9). Își înălța mâinile curate în rugăciune, fără de mânie și fără șovăire (cf. *I Timotei* 2, 8), neavând ca hrană decât ierburile pe care pământul le dă după fire pentru a fi hrană dobitoacelor, și striga: „ca un dobitoc eram înaintea Ta. Dar eu sunt pururea cu Tine” (*Psalmi* 72, 22-23). Obişnuia să bea din apa care curgea din belșug din izvoare. Dar nici din ierburile sălbatice nu mânca să se sature, ci numai puțin și numai după apusul soarelui. Asemenea și apă, numai atâta cât să-și răcorească trupul. Cine ar putea, oare, să înfățișeze nevoințele pe care le săvârșea? Dar, mai ales, cine ar putea să arate izvorul lacrimilor sale, privegherile de toată noaptea și mătaniile sfântului? Iar diavolii de nenumărate ori veneau la el, luând chip de fiare, pentru a-l înfricoșa și izgoni. Dar Fericitul rămânea neclintit în fața vicleniilor acestora, ca o stâncă tare, care sparge valurile ce o lovesc, întorcându-le înapoi, sau, mai bine spus, asemenea unui diamant pe care nimic nu-l poate vătăma.

După ce a trecut un timp, sfântul s-a mutat de acolo într-un alt loc, unde a aflat o peșteră foarte întunecată, în care s-a și sălășluit, sporindu-și nevoințele, aprinzându-și și mai mult râvna și, asemenea unei albine harnice, aduna miere în fagurii inimii sale. Pe când se nevoia astfel, Luca, fiul fratelui său, pe ascuns de părinții săi, a venit în muntele pustiu, unde viețuia precucuviosul, reușind cu greu să-l afle. Văzându-l de departe că vine, fericitul s-a gândit mai întâi că este o nălucire, pricină pentru care a început a se ruga. Copi-

LIBRIS

We know

lul, apropiindu-se, a căzut cu fața la pământ, cerând binecuvântare. Fericitul, încredințându-se că este adevărat și nu nălucire, l-a binecuvântat, întrebându-l pentru care pricină a venit. Copilul i-a povestit totul despre sine, fiind primit pe dată ca ucenic. Preacuviosul, văzându-se alături de el și ca cedrul cel din Liban înmulțit (cf. *Psalmi* 91, 13), aducea cântări de mulțumire lui Dumnezeu și avea neîncetat pe buze cuvintele *Psaltirii*: „Cei fără răutate și cei drepti s-au lipit de mine” (*Psalmi* 24, 22). Și copilul a mers cu el în muntele pustiu, ca un miel fără prihană, care paște lângă păstorul cel adevărat, ca un nou Abel și Isaac, ca un următor al Înainte-mergătorului Ioan, cel învățat din copilăria sa în pustie. Dar ce a făcut „feciorul dimineții” (*Isaia* 14, 12-15) cel din vechime, care s-a făcut acum moștenitor al întunericului din pricina mândriei sale? Vrăjmașul cel mândru, care nu putea suferi virtuțile și nevoințele preacuviosului, s-a umplut de pizmă, a zămislit silnicia și a născut nelegiuirea (cf. *Psalmi* 7, 15). La fratele sfântului a venit un oarecare cunoscut și, aflându-l stăpânit de fireasca întristare și nedumerire pricinuită de dispariția copilului său, i-a spus aceste cuvinte: „Ioan, fratele tău, te lipsește de sprijinul bătrâneților tale și de moștenitorul casei tale. A venit noaptea aici, ți-a luat fiul și îl ține cu sine. Și dacă tu nu-l vei lua de acolo va ajunge hrană pentru fiarele muntelui. Vino să-ți arăt locul și tu mergi degrabă și-ți ia pe urmașul tău!” Auzind acestea, fratele s-a înveșmântat într-o mânie ca și cu o haină și norul mâniei l-a cuprins. Și multe a grăit împotriva celui nevinovat! Diavolul l-a îndemnat și l-a călăuzit în muntele pustiu, ațâțându-l și învățându-l cum să-l ocărăscă pe preacuvios. Și, apropiindu-se de locul acela, i-a arătat de departe peștera și de îndată l-a părăsit. Iar fratele a mers și l-a aflat pe Sfântul Ioan. Și multe i-a făcut atunci acestuia: îl copleșea cu ocări, îl nu-

mea bătrân rău⁴ și înșelător, netrebnic pentru lumea aceasta! Arunca în el cu lemne și pietre pentru a-l ucide. Dar ce făcea în tot acest timp bunul ucenic al blândului Păstor? Stătea tăcut, fără să spună un cuvânt, repetând doar în mintea sa: „Și m-am făcut ca un om ce nu aude și nu are în gura lui muștrări” (*Psalmi* 37, 14).

Iar fratele lui, prinzând cu furie copilul, în strigăte l-a luat din muntele lui Dumnezeu, muntele cel roditor, „în care a binevoit Dumnezeu să locuiască” (*Psalmi* 67, 16-17), și s-a întors în lumea largă. Fericitul, văzând acestea și înțelegând înșelăciunea diavolului, de îndată a fost cuprins de norul întristării, a căzut cu fața la pământ și, vărsând lacrimi, se ruga, grăind: „Doamne, Tu ai zis: «Mă cheamă în ziua necazului; Eu te voi izbăvi»” (*Psalmi* 49, 16). Izbăvește-mă acum, Stăpâne! Îndreaptă-Ți spre mine ochiul Tău milostiv și izgonește necazul inimii mele! Fă cu mine semn spre bine (cf. *Psalmi* 85, 16), căci binecuvântat ești în vecii vecilor. Amin!” După ce și-a sfârșit rugăciunea, a rămas mâhnit, căci îl lipsisese ră de copil și se temea pentru el, ca nu cumva să fie prins în mreaja grijilor lumii acesteia. Însă ce a făcut Dumnezeu, Cel Care ne-a poruncit să lăsăm copiii să vină la El? Dumnezeu i-a grăit acum tatălui, nu prin grai, ci prin faptă: „Lăsați copiii și nu-i opriți să vină la Mine, că a unora ca aceștia este împărăția cerurilor” (*Matei* 19, 14). Și cum mergeau ei pe cale, un șarpe l-a mușcat pe copil, iar acesta a fost cuprins degrabă de moarte. Tatăl copilului, deznădăjduit, nu știa ce să mai facă. Și, întorcându-se la preacuviosul, cu multă durere și întristare i-a vestit cele petrecute pe cale. Sfântul i-a poruncit să îl îngroape și să se întoarcă la casa lui, ceea ce acela și îndeplini pe dată. Iar preacuviosul a adus slavă lui

⁴ Insultă opusă cuvântului „călugăr”, care derivă de la grecescul *kalogeron*, ce înseamnă „bătrân bun/frumos” (*n. tr.*).